PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 240, četrtletna 700, polletna 1300, celoletna 2400 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Čekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana 60-4041-30.

Leto III - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST torek, 9. septembra 1947 | Poštnina plačana v gotovini Sp. direzione in abbon. postale | Štev. 689

OB VELIČASTNI PROSLAVI BAZOVIŠKIH JUNAKOV

Za Slovence na STO-ju samo ena pot

pot enotnosti OF, pot dosledne in brezkompromisne borbe proti tistim, ki bi hoteli enotnost razbiti - Uspešna borba za narodne pravice slovenskega ljudstva na STO-ju je edino mogoča v edinstvu z italijanskimi demokratičnimi množicami

V nedeljo dopoldne se je zbralo okoli spomenika v Bazovici več tisoč oseb. Vedno znova so prihajale skupine, ki so prinašale vence. Zlasti so napravile nepozaben vtis štiri žene, matere padlih partizanov, ki so bile vse v črno oblečene. V rokah so nosile trnjev venec, na katerem so viseli slovenski trobojni trakovi z rdečo zvezdo. Te žene niso predstavljale le simbola štirih mater bazoviških žrtev, marveč so bile tudi simbol mater padlih partizanov.

Štiri matere padlih partizanov, ki simbolizirajo matere vseh padlih partizanov, polagajo trnjev venec na spomenik bazoviških junakov

Poleg spomenika je bil postavljen oltar, na katerem je tovariš župnik Bidovec opravil sveto mašo, pri kateri je pel bazoviški pevski zbor. Z bazovskega hriba je pihal kraški veter in od daleč so peli kraški borci svojo žalostinko, kot tistega jutra, kot so se sprožile puške fašističnih morilcev.

Po verskem obredu je spregovoril tov. Presel. Miro in pozdravil zastopnike JA ter antifašistične organizacije iz Trsta in Gorice, zastopnika tržaškega odbora za neodvisnost (CTT) dr. Giampiccoli-ja, dr. Coff-erija za republikansko gibanje za neodvisnost, zastopnika neodvisnih demokratov g. Constantinija ter svojce padlih žrtev.

Nato je govoril v slovenščini tov. dr. Jože Dekleva. Zaradi temeljitih izvajanj tov. Dekleve bomo njegov govor objavili zaradi pomanjkanja prostora v celoti v prihodnji nedeljski številki, ki bo izšla na štirih straneh.

Sledilo je polaganje vencev. Prvi so položili venec zastopniki JA, nato pa predstavniki raznih masovnih organizacij. Lep venec s tržaško hebejardo so poklonili tudi zastopniki Tržaškega odbora za neodvisnost. V italijanščini je govoril nato tov. Rizzotti, ki je dejal, da delovno ljudstvo ne bo pozabilo predhodnikov narodno osvobodilne borbe in ne bo nikdar več dovolilo, da bi na ozemlju STO-ja vstali novi imperialisti; borili se bomo strnjeni v skupni fronti, Slovenci in Italijani za demokratične pridobitve. V imenu istrskih Hrvatov iz Bujščine je govoril njihov zastopnik in med drugim dejal, da so tudi za Hrvate Bidovec, Maruši, Miloš in Valenčič nosili onega upora, ki ga je pri njih zanetil Vladimir Gortan in ki je dobil pravo obliko in vsebino šele v narodno osvobodilni borbi. Ob njihovem vzgledu pa je tudi italijansko demokratično ljudstvo spoznalo, da tudi zanj ne bo svobode, če Slovenci in Hrvati ne bodo svobodni.

V imenu tržaškega odbora za neodvisnost je govoril dr. Giampiccoli, ki je dejal, da Trst ne sme postati žarišče raznih nacionalizmov, kjer bi se borili drug proti drugemu, marveč moramo spoštovati tud narodnostne pravice in različne nazore, če hočemo ustvariti pogoje za mirno sožitje. Le tako bo spomin na padle imel svoj pomen. Po končanih govorih je bila zaključena dopoldanska svečanost.

Popoldne je godba krožka Rinaldi priredila uspel koncert, ki so se mu sledili govori in množični nastop združenih pevskih zborov iz Trsta, Milj in drugih krajev Tržaškega ozemlja.

Prvi je govoril tov. Branko Babič, ki ga je naddvajsettisočglava množica navdušeno pozdravljala. Dejal je:

Odločna borba za enotnost proti odkritim in prikritim sovražnikom

Govor tov. Branka Babiča

Tovariši!

Zopet se v teh dneh spominjamo naših junakov, ki so v borbi proti zločinskem fašizmu in za svobodo našega naroda žrtvovali mlado življenje. Ravno bazoviški junaki so nam zgled, kako je naš narod v težkih dneh suženjstva in najbrutalnejšega narodnega zatiranja pod fašistično Italijo pokazal odporno silo in voljo ne glede na žrtve, da hoče živeti svobodno in biti sam gospodar na svoji zemlji. Bazoviški junaki so visoko dvignili plamenico borbe za osvoboditev izpod fašističnega jarma. Slovensko ljudstvo Primorske pa je tedaj spoznalo, da se more osvoboditi le z oboroženim bojem. Dali so mlado življenje za velike cilje, ki so v narodno osvobodilni borbi vodili slovensko ljudstvo Primorske k herojskim dejanjem. Postali so zgled vsem antifašistom Primorske.

Tov. Babič je poudaril, da so bazoviškim junakom sledili tisoči drugih, ki so v narodno osvobodilni vojni priborili ogromni večini našega naroda svobodo in neodvisnost. Toda klub žrtvam slovenski narod ni celotno osvobojen. Zaradi imperialističnih interesov Amerike in Anglije se koroški Slovenci še vedno germanizirajo in vodijo težko borbo za priključitev k FLRJ, deset in deset tisoči goriških, beneških in kanalskih Slovencev bodo ponovno ostali pod Italijo, a čez sto tisoč Slovencev v okviru STO-ja.

Omenil je dalje, kako nekateri govorijo, da bi Jugoslavija kralja Petra ali pa Jugoslavija, ki bi vodila politiko koncesij angloameriškim imperialistom, gotovo dobila Trst. Vsem tem pa je odgovoril že maršal Tito s besedami: «Če bi Jugoslavija na tej osnovi dobila Trst, bi s tem izgubila tudi Beograd».

Dejal je dalje, da mi sicer nismo hoteli STO-ja, ampak smo ga v interesu miru priznali kot gotovo dejstvo. Na STO-ju borba za naše narodne interese ne bo lahka; to nam že danes kažejo poskusi razbijanja enotnosti naših vrst z namenom, da bi si angloameriški imperializem iz STO-ja laže ustvaril oporišče za razne provokacije v prvi vrsti proti Jugoslaviji. Zato se bo treba boriti bolj kot kdaj prej za enotnost vseh demokratičnih sil na osnovi slovansko-italijanskega bratstva.

Nato je tov. Babič nadaljeval:

Ob tej pomembni obletnici in ob spominu naših bazoviških junakov se mi zdi potrebno, da se z nekaj besedami dotaknemo vprašanja politične enotnosti slovanskega ljudstva na Tržaškem ozemlju. Mislim, da je vsakemu poštenemu Slovencu pri nas popolnoma jasno, da moramo ohraniti in še bolj utrditi našo enotnost v okviru OF. Ni pa dovolj biti samo o tem prepričan ali pa se strinjati s tem. Dejanci, belogardisti, četniki, itd., ki so na delu razni narodni izdajalci, belogardisti, četniki, itd., ki so pribežali v Trst pred zasluženo kaznijo, ki bi jo morali dobiti v Jugoslaviji, zaradi svojega izdajstva nad lastnim narodom. Ti ljudje so jasno našli vso oporo pri anglo-ameriški vojni upravi v Trstu in pomoč pri nadaljevanju svoje izdajalske politike proti Jugoslaviji. V Trstu pa se ti narodni izdajalci povezujejo z raznimi posameznimi Slovenci, ki so bili bodisi že včeraj za časa fašistične Italije vezani s fašizmom, ali pa ki so kakor koli še miselno ali pa neposredno vezani na protinarodne sile stare Jugoslavije. Ti ljudje izdajajo razne časopise, ki se imenujejo celo «Demokracija», in ki so si nadeli glavno nalogo, v imenu nekakšne zapadne demokracije napadati in blatiti Titovo Jugoslavijo. Osnovna linija teh ljudi je anti-komunizem Trumana in pri tem napadajo v prvi vrsti Komunistično partijo in ji očitajo, da izvaja teror nad slovenskim ljudstvom, da ne dovoli, da bi Slovenci uživali nekakšno zapadno demokracijo vseh mogočih strank do odkritih fašistov. Tožijo se tem ljudem po stari Jugoslaviji, ker ne morejo nemoteno in odkrito voditi svoje izdajalske politike v Jugoslaviji proti interesom lastnega naroda. Zato pa napadajo in blatijo Komunistično partijo, tisto partijo, ki ima največ zaslug, da je danes slovenski narod v ogromni večini svoboden in neodvisen ter sam gospodar na svoji zemlji. Te ljudi je lahko spoznati. To so ljudje, ki se ne sramujejo nositi na sebi pečata narodnega izdajstva in so pripravljeni za najmanjše osebne koristi prodati vsak čas sebe in svoj narod tujim imperialistom. S temi ljudmi je naš narod že davno obračunal.

V Trstu pa so tudi taki ljudje med Slovenci, ki se delajo veliki prijatelji slovenskega ljudstva, ki pa na drugi strani mislijo, da ni potrebno v borbi za nacionalne pravice slovenskega ljudstva pri nas, naslanjati se na tradicije, izkušnje in pridobitve narodno-osvobodilne vojne, ki mislijo, da se ta naša borba lahko vrši odvojeno od ostalega slovenskega naroda v domovini in ki mislijo, da je zaradi nekih posebnih prilik v Trstu potrebno politično gibanje Osvobodilne fronte spremeniti in dati drugačno notranjo obliko, ki naj bi jasno zrahljala enotnost Osvobodilne fronte. Poleg tega mislijo ti ljudje, da se nimamo prav ničesar naučiti od politične borbe slovenskega naroda v domovini, kjer si slovenski narod na novih ekonomsko-socialnih osnovah gradi boljšo in lepšo bodočnost. Nadalje ti ljudje mislijo, da so edini poklicani voditi Slovence v Trstu, zato ker so zadnjih pet in dvajset let političnega življenja tržaških Slovencev vodili neko nacionalno politiko hegemonizma in se na tej osnovi smatrali za edine voditelje slovenstva pri nas. Ko pa je slovensko ljudstvo Primorske mimo teh voditeljev šlo v odločen oborožen boj za svojo nacionalno osvoboditev izpod fašističnega suženjstva in pod vodstvom Osvobodilne fronte, pa so ti ljudje iz svojih toplih prostorov začeli kričati in tolči po mizi, češ kako si to ljudstvo upa v tak oborožen boj, ne da bi njih, samozvane voditelje, vprašalo za svet. Med tem ko je naše ljudstvo krvavelo v borbi s fašizmom, ko so po naših gričih in gozdovih, po mestih in vaseh padali najboljši sinovi slovenskega ljudstva, so ti ljudje začeli izdelovati razne programe, narodne svete, itd., ki so imeli edini namen, kako bi ti samozvani voditelji zlezli ljudstvu na hrbet in mu iz toplih prostorov ukazovali, naj se za božjo voljo ne pobija preveč fašistov. Hkrati so se ti ljudje povezali z vsemi mogočimi narodnimi izdajalci belogardisti, s četniki Draže Mihajloviča in z drugimi fašističnimi hlapci. Ko pa so videli, da vse to nič ne pomaga, da gre ljudstvo svojo pot, so končno v strahu, da jih ljudstvo ne pozabi, šli za njim in se ljudstvu pričeli hinavsko dobrikati govoreč mu, da so tudi oni pomagali partizanom in se trkali na prsa kot največji narodni borci. Z nastankom Tržaškega ozemlja pa ti ljudje mislijo, da je prišel ponovno čas, ko lahko pridejo na dan s svojo staro protiljudsko politiko v novi obliki in pod plaščem Osvobodilne fronte. Naenkrat se tem ljudem zdi, da je v OF preveč komunistov, da komunisti izvajajo diktaturo in da bi bilo potrebno v Osvobodilno fronto in na odgovorna mesta poklicati izrazitejše nekomuniste, češ da komunisti preveč kompromitirajo OF itd., skratka hoteli bi Osvobodilno fronto očistiti komunistov — vseh resnično narodnih borcev, da bi lahko nemoteno pripeljali OF na pozicije udinjanja protijugoslovanski politiki in jo končno razbili na razne skupine in grupice samozvanih narodnih voditeljev. Kadar ti ljudje govorijo o Jugoslaviji, ne vidijo v njej ogromnih naporov jugoslovanskih narodov za izvršitev petletnega načrta, ki naj jugoslovanskim narodom ustvari lepše in srečnejše življenje, pač pa se zgražajo, ko nova Jugoslavija čisti svojo domovino raznih narodnih izdajalcev in špijonov tipa Furlan in podobnih. Kadar pa govorijo o ljudski oblasti, se zgražajo nad raznimi ukrepi, ki jih ljudska oblast izvaja proti ostankom fašizma, špekulantom, črnoborzijancem in vsem mogočim sovražnikom ljudstva. Takšno je pravo lice teh samozvanih voditeljev tržaških Slovencev, ki se delajo prijatelji ljudstva, na drugi strani pa bi hoteli pod plaščem OF razbijati našo politično enotnost in pripeljati slovensko politično gibanje na pozicije angloameriškega imperializma in njegove protijugoslovanske politike. Ko mednarodna reakcija s pomočjo Vatikana in preko škofa Santina pri nas vrši razne provokacije proti Jugoslaviji in ljudski oblasti v coni B, kot je bil zadnji dogodek v Lanišču, pa ti ljudje ne zahtevajo obsodbe mednarodnih provokaterjev proti vsemu, kar je resnično demokratičnega, ampak obsodbo Jugoslavije in ljudske oblasti v coni B, katera naj bi bila po njihovem kriva, da je do tega dogodka prišlo. Tako ti ljudje, kot so razni dr. Coki in njemu podobni, s takšno politiko postopoma vedno bolj prihajajo na odkrite pozicije narodnega izdajstva tednika «Demokracije», «Slovenskega Primorca», na poziciji.

(Nadaljevanje na II. strani)

Razpust Družbe sv. Pavla v Pazinu

Reka, 8. (Tanjug) — Z ukazom jugoslovanske vojne uprave za Istro in Slovensko Primorje je bilo prepovedano delovanje Družbe sv. Pavla zaradi njenega sovražnega zadržanja proti jugoslovanski vojski in ljudskim oblastem.

Družba sv. Pavla v Pazinu je bila ustanovljena leta 1945 in je uživala vso svobodo. Izdajala je svoj list, almanah, molitvenike in druge verske publikacije. Ljudske oblasti so dovolile vse ugodnosti in nudile tudi materialno pomoč. Največja stavba v Pazinu je bila določena tej družbi, kljub temu da bi jo potrebovali za gimnazijo.

V svojih pravilih je družba poudarila, da bo razen čisto verskega delovanja podpirala tudi ljudske oblasti na vseh področjih obnove. Toda tega so se držali samo nekateri, ki so bili z ljudstvom tudi med osvobodilno borbo. Protiljudski del duhovščine je v okviru te družbe nadaljeval svoje delovanje proti ljudstvu in državi. Protiljudsko delovanje duhovščine se ni omejilo samo na propagando. Odvajali so mladino od aktivnega dela za obnovo v Istri in so bili v stikih s fašističnim škofom Santinom in njegovim odposlancem Ukmarjem. Tajnik Družbe sv. Pavla Bulešić, ki je bil ubit med incidenti v Lanišču, je bil avtor vseh gesel proti ljudski oblasti in eden glavnih voditeljev tajnega fašističnega delovanja. Dogodki v Lanišču so bili pripravljeni na posebni seji Družbe sv. Pavla v Pazinu. Na tej seji so sklenili, da borci jugoslovanske vojske in mladinci, ki so delali na mladinski progi ne bodo mogli biti birmanski botri.

Že samo to dejstvo zadostuje za prepoved in razpust tega gnezda.

Praznik bolgarskega ljudstva

Sofija, 8. — Jutri bodo po vsej Bolgariji praznovali obletnico, ko se je bolgarsko ljudstvo osvobodilo svojih zatiralcev in stopilo na stran zaveznikov. Svečanostim bodo prisostvovali tudi številni jugoslovanski gosje in delegacije.

Maršal Tito je poslal bolgarskemu ministrskemu predsedniku brzojavko, s katero čestita bolgarskemu ljudstvu in mu želi čim več uspehov v bodočnosti, kar bo v korist ohranitve miru.

«Politika» objavlja ob tej priliki članek, v katerem poudarja med drugim, da bodo po bližnjih dogovorih bratski in prijateljski odnosi med bolgarskim in jugoslovanskim ljudstvom še prisrčnejši. V napredku bolgarskega ljudstva vidijo jugoslovanski narod tudi svoj lastni napredek.

Obletnica vstaje v Istri

Reka, 8. — Včeraj je ob vznožju Snežnika velika množica praznovala obletnico vstaje istrskega ljudstva leta 1941. Proslava je bila na kraju, kjer se je 1. aprila 1941 ustanovila prva istrska brigada «Vladimir Gortan». Navzoči so bili tudi podpredsednik hrvatske vlade ter delegati Pulja in Trsta.

Stalinov proglas ob 8. stoletnici Moskve

Moskva, 8. — Ob 8. stoletnici Moskve so včeraj v Moskvi slovesno položili prvi kamen za osem najvišjih stavb v Sovjetski zvezi. Na Leninovem griču bodo zgradili 140 metrov visoko stavbo na 32 nadstropij, ob reki Moskvi pa drugo stavbo na 26 nadstropij.

Ob praznovanju 8. stolenice je izdal Stalin proglas na sovjetsko ljudstvo, v katerem poudarja miroljubno politiko Sovjetske zveze. Tudi vojni minister general Bulganin je izdal proglas na vojsko.

ŽIDJE GROZIJO z napadom na London

Stavka v Palestini - Angleško letalstvo v pripravljenosti

Hamburg, 8. — Ladja z židovskimi izseljenci «Exodus» je priplula v hamburško pristanišče. Med Židi vlada veliko razburjenje in včeraj so v taborišču Hohne, ki leži v bližini nekdanjega koncentracijskega taborišča Belsen, protestirali proti ukrepom angleških oblasti. V Palestini pa so Židi v znak protesta proti izkrcanju židovskih izseljencev v Hamburgu proglasili stavko, ki je trajala dve uri.

Pariške policijske oblasti so prišle na sled zaroti, ki jo je organizirala židovska teroristična skupina Stern proti angleškim oblastem. Na civilnem letališču v Teussus Le Noblu so ustavili pred odletom letalo, ki se je imelo dvigniti nad London in tam v znak protesta izvesti morebiti tudi represalije. Policija je aretirala tri Žide, ki so najeli letalo, in zaplenila nad 10 tisoč letakov, naslovljenih na angleško ljudstvo. Med aretiranci je tudi rabin Baruch Korf. V zvezi s tem dogodkom je bilo aretiranih še nadaljnih 14 Židov.

Iz previdnosti je angleško letalstvo podvzelo potrebne mere da bi preprečilo morebiten židovski napad na London iz zraka. Richard Crossman poslanec levega krila laburistov je priobčil članek v katerem brani stališče cionistov in obsoja način postopanja Anglije z žrtvami nacističnega preganjanja.

Velika eksplozija v Španiji

Madrid, 8. — Ena od mnogih smodnišnic v bližini Alcala de Henares je zletela v zrak.

Eksplozija je razrušila majhen grič, pod katerim so bile eksplozivne snovi. Cel grič je izginil. Mnogo šip je bilo razbitih po vsem mestu, ki je ostalo brez luči. Organizirali so nujno pomoč. Po zadnjih vesteh je bilo pri tem 38 mrtvih in več ranjenih.

Izredni kongres francoske socialistične stranke

Pariz, 8. — V smislu sklepa izvršnega odbora francoske socialistične stranke je njen tajnik Guy Mollet objavil, da se bo izredni kongres socialistične stranke sestal po občinskih volitvah. Mollet je dodal, da potrjuje s tem odločnost in zahtevo, da se izvede politika, kakor je bila določena na kongresu v Lionu, in ki se do sedaj ni upoštevala.

Sklep izvršnega odbora komentira levičarska «Liberation» tako, da si vlada Ramadiera ne dela nobenih utvar o svojem trajanju. Sedanja vlada je bila na kongresu obsojena najmanj na preosnovo.

Izvršitev obsodbe proti fašistom iz Casale

Rim, 8. — Pet od šestih fašistov, ki so bili obsojeni na smrt in za katere so ukinili izvršitev obsodbe, bodo sedaj usmrtili, ker je državni predsednik odklonil pomilostitev. Kakor je znano, so zaradi odložitve izvršitve kazni proglasili v severni Italiji splošno stavko in partizani so poslali vladi ultimatum.

Po sestavi grške vlade je Henderson odpotoval v ZDA

Atene, 8. — Po sestavi nove grške vlade, ki se bo danes popoldne predstavila parlamentu, je ameriški predstavnik zunanjega ministrstva Henderson zopet odpotoval v ZDA.

Sofulis in Tsaldaris sta skupno izdelala vladni program, ki predvideva amnestijo za partizane, ki se bodo javili v enem mesecu. Program govori tudi o novih volitvah, «če bo upor prenehal». Sofulis je izjavil, da bodo začeli zapore izpraznjevati, «če se bodo partizani v velikem številu podajali».

Sofulis je danes pred parlamentom obrazložil vladni program. Izjavil je, da bodo ustanovili posebno medzavezniško komisijo, ki naj bi nadzorovala izvajanje amnestije in preučila vprašanje političnih deportirancev.

Izrazil je hvaležnost do Anglije in Amerike in dejal, da upa na intervencijo OZN zaradi obmejnih incidentov, ki da se dnevno ponavljajo. Sele potem, je dejal, bomo lahko ponudili roko našim sosedom.

Radio demokratične armade je izjavil, da je nova vlada delo ZDA, ki hočejo predložiti OZN vlado pod znamenjem liberalizma.

Namen te vlade je najprej odvzeti partizanom orožje in nato dovoliti amnestijo. Ta vlada hoče podvreči grško ljudstvo tuji oligarhiji in tujim izkoriščevalcem. Rezultat nove amnestije bo isti kakor rezultat amnestije Tsaldarisove vlade. Tisti, ki so je bili deležni, so sedaj pohabljeni zaradi nečloveškega mučenja. Ljudstvo prvo želi prenehanje prelivanja krvi in pomirjenje, kar pa se lahko izvede samo z vlado, ki bi uživala zaupanje vseh državljanov. Da pa se to doseže, mora prenehati sleherna oborožena in tuja intervencija.

Ameriško orožje Iranu

Teheran, 8. — Glavni štab je dal nalog, naj zopet aretirajo vse azerbejdžanske demokrate, ki so bili začasno izpuščeni na svobodo. List «Atesh» poroča, da se v Azerbejdžanu dnevno nadaljujejo procesi proti osebam, ki sodelujejo z azerbejdžansko demokratično stranko. Pred kratkim so v Serabu obesili štiri osebe, eno pa v Tabrisu. List «Marde Emruz» poroča, da je ameriška vlada sklenila, da bo pošiljala Iranu in Turčiji orožje istega tipa.

Pogajanja o nemškem premogu

Berlin, 8. — Danes so se v Berlinu začeli razgovori med ZDA, Anglijo in Francijo glede nemškega premoga. Razna vprašanja so iz ročili izvedencem.

Iz Washingtona poročajo, da bodo v sredo objavili poročilo o anglo-ameriških pogajanjih za porurski premog.

Tovarna sladkorja v Županji

Zagreb, 8. — V Županji v Slavoniji je začela delovati nova tovarna sladkorja, ki je moderno opremljena in je sploh najmodernejša tovarna te vrste na Balkanu. V bližini gradijo delavsko naselje. Do sedaj so zgradili 20 hiš, do konca leta pa bodo zgradili drugih 60, ki bodo moderno opremljene.

Ob otvoritvi je govoril minister za industrijo Boris Kidrič, ki je poudarjal dosedanje uspehe petletnega načrta in važnost težke industrije za Jugoslavijo. Govoril je tudi predstavnik češkoslovaških delavcev, ki so sodelovali pri gradnji te tovarne.

43. obletnica lista «Humanité»

Pariz, 8. — Ob 43. obletnici komunističnega lista «Humanité» je bila v nedeljo velika prireditev v «Bois de Vincennes» ob udeležbi velike množice in glavnih članov strank.

Govorila sta Marcel Cachin in André Marty, ki sta ostro napadala vladno politiko in pozivala na skupno delovanje socialistov in komunistov.

KRATKE VESTI

TEHERAN. — List «Journal Teheran» poroča, da se s sovjetsko vlado nadaljujejo pogajanja glede pogodbe o petrolejski družbi.

VARŠAVA. — Podpredsednik poljske vlade Gomulka, minister za industrijo in trgovino Minc in minister za promet Rabanowski so prispeli v Ščečin na tretji kongres industrije v osvobojenih ozemljih.

RIM. — Konferenca držav, ki sodelujejo pri Marshallovem načrtu, se bo po vesteh iz Pariza zaključila 18. septembra.

Poslanec Mack o Jugoslaviji

Nova doba v odnosih med demokratičnimi državami v južnovzhodni Evropi

Bukarešta, 8. — List «Libertatea» poroča, da je laburistični poslanec John Mack, ki je obiskal Romunijo, izjavil, da ni v Veliki Britaniji, kjer prevladuje konservativno stališče, delovno ljudstvo deseglo nobenega uspeha glede enotne fronte. Mack je dalje izjavil, da je ameriško posojilo glavni vzrok, da se je gospodarska odvisnost Anglije od ZDA spremenila v politično odvisnost.

O Jugoslaviji je Mack dejal, da se mu zdi kakor ogromna delavnica, kjer kraljuje ustvarjalno in konstruktivno delo. Junaško delo delovnih brigad spreminja obraz Jugoslavije.

Dejal je tudi, da je odpoved Jugoslavije do pravice bolgarskih reparacij tipična za nov duh, ki vlada med ljudskimi demokracijami v južnovzhodni Evropi. Ta korak je začel novo dobo prijateljstva in sodelovanja med jugoslovanskim in bolgarskim ljudstvom.

O Romuniji je dejal da po stabilizaciji valute prevladuje povsod optimizem. Ljudstvo sodeluje z vlado pri njeni gospodarski politiki.

Prijateljska politika Romunije do ZSSR

Praga, 8. — Romunski ministrski predsednik Groza je dopisniku lista «Rude pravo» izjavil: «Atomska bomba lahko mnogo napravi, ne bo nas pa prisilila vstopiti v zapadni blok. Romunija bo vodila vedno politiko prijateljstva s Sovjetsko zvezo.» Glede Marshallovega načrta je Groza dejal, da ne zaupa tistim, ki dajejo darila sedanji Grčiji, in pripomnil, da je bil namen pariških razgovorov točno odločiti, kaj vsaka država lahko in kaj ne sme napraviti. Romunija bi morala ostati poljedelska država in pridelovati samo turščico ter se odpovedati industrializaciji, brez katere ni neodvisnosti.

Zahvalil se je Češkoslovaški za dobavljanje strojev, ki bodo omogočili industrializacijo Romunije, za kar bo Romunija dobavila 25.000 vagonov turščice.

Groza je zaključil: «Vsak poizkus za novo Monakovo bi doživel isti konec kakor prejšnji: njegove žrtve bi postali avtorji sami.»

Angloameriška podpora albanskim izdajalcem

Tirana, 8. — Včeraj se je v Tirani začela razprava proti skupini izdajalcev.

Obtoženi Tesaru je priznal, da je njegova organizacija polagala vse upanje na obljube Anglo-američanov, ki so napovedovali izkrcanje svojih čet v Albaniji. Neki drugi obtoženec je izjavil, da je bil član terористične organizacije «Homsatar», ki je dobivala denarno pomoč od angleške misije v Tirani.

Anglo-ameriška misija je tajni organizaciji dajala politične in gospodarske informacije in navodila za oborožen upor. Obtoženec je priznal, da je sodeloval pri sabotažnih dejanjih, ki so bila izvršena po navodilih Anglo-američanov.

PROTESTNA ZBOROVANJA V ITALIJI

Milijon poljedelskih delavcev v stavki - Togliatti in Nenni obsojata poguben politiko De Gasperijeve vlade

Rim, 8. — Protesti italijanskega delovnega ljudstva proti porazni politiki vlade in proti vedno večji draginji se nadaljujejo. V Rimu je policija s silo razgnala veliko ljudsko zborovanje, za katero so zadnji hip preklicali dovoljenje. Tudi v Teniju je bilo veliko protestno zborovanje. Protesti se množijo po vsej Italiji.

Danes so začeli stavkati poljedelski delavci v Milanu, Varese Novari, Vercelli, Pavji in Bolonji. Jutri bodo stopili v stavko še delavci v Benečiji. Število stavkajočih presega milijon. Ker so zemljiški posestniki odklonili tudi minimalne zahteve poljedelskih delavcev, so ti proglasili splošno stavko.

Včeraj so po vsej Italiji praznovali dan garibaldincev. V Modeni je govoril poslanec Longo, ki je ostro napadel politiko De Gasperijeve vlade.

Popoldne je govoril Togliatti, ki je poudaril, da bodo delavci lahko však hip zahtevali vstop njihovih predstavnikov v vlado in dejal: «Pozvali bomo italijansko ljudstvo, naj se bori za svobodo, ki si jo je težko priborilo in ki je sedaj ogrožena.»

V Bolonji je govoril Nenni, ki je poudaril potrebo dogovorov bodisi z Ameriko bodisi s Sovjetsko zvezo.

Večtisočglava množica posluša govor tov. Babiča in ostalih govornikov ob priliki proslave bazoviških junakov.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Za Slovence na STO-ju samo ena pot

(Nadaljevanje s I. strani).

je proti-jugoslovanske politike domače in mednarodne reakcije ter svetovnega imperializma in so tembolj nevarnejši, kolikor bolj se poslužujejo za izvajanje te svoje izdajalske politike imena Osvobodilne fronte. Zato ponavljam, kar sem prej rekel, da ni dovolj biti samo prepričan o potrebi enotnosti slovenskega ljudstva v okviru OF, ampak se je treba za to enotnost vsakodnevno boriti proti vsem poskusom odkritih in prikritih sovražnikov te enotnosti in razkrinkavati zlasti tako zvane prijatelje Osvobodilne fronte samo v besedah, dejansko pa najhujše sovražnike in narodne izdajalce interesov slovenskega ljudstva sploh. Za slovensko ljudstvo na Tržaškem ozemlju je samo ena pot, pot politične enotnosti OF, pot dosledne in brezkompromisne borbe proti vsem tistim, ki bi hoteli to enotnost razbiti. Boriti se je treba proti vsem tistim, ki bi hoteli pod parolo obrambe vere in antikomunizma opravičevati svojo protijugoslovansko politiko. Nobena duhovniška halja ne more opravičiti ogromne večine slovenske duhovščine narodnega izdajstva, ko danes hlapčevsko služi protijugoslovanski politiki Vatikana. Jugoslavija je vsem nam naša domovina, s katero smo in bomo najtesneje povezani. Poleg tega pa je nova Jugoslavija danes vzgled in vzpodbuda vsem ljudem in narodom v njihovi borbi za nacionalne in demokratične pravice. Uspešna borba za narodne pravice slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju pa je edino mogoča v bratstvu in edinstvu z italijanskimi demokratičnimi množicami in v borbi proti vsem tistim, ki bi hoteli to enotnost in bratstvo razbiti. Slovansko-italijansko bratstvo mora biti osnova vsega našega življenja in delovanja na Tržaškem ozemlju. Ob zgledu bazoviških junakov, ki so dali mlado življenje za pravice našega ljudstva, moramo hoditi po tej poti, ki je edina pot do uresničenja vseh nacionalnih in demokratičnih pravic našega ljudstva in zmage demokracije sploh na Tržaškem ozemlju. Pretekla borba našega ljudstva je ustvarila vse pogoje doma in v svetu za našo uspešno borbo, če bomo tudi v bodoče kot včeraj dosledni in nepopustljivi v tej borbi.

Naj živi Osvobodilna fronta!

Naj živi Slovansko-italijanska antifašistična unija.

Večna slava bazoviškim junakom!

Govor tov. Gasparinija

Po nekaj pevskih točkah je spregovoril tov. Gasparini, ki je med drugim dejal, da bazoviške junake proslavljajo tudi vsi italijanski antifašistični demokrati. Ko so Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič dali prv, udarec fašizmu, so tvegali življenje tudi za osvoboditev italijanskega ljudstva.

Ko so onega usodnega jutra počili streli, pod katerimi so padli štirje junaki, ni bilo to maščevalno dejanje samo nad Slovenci, pač pa tudi teroriziranje italijanskega ljudstva in številnih podtalnih skupin.

Bazoviški junaki niso junaki samo Slovencev, pač pa tudi vseh antifašistov, kajti eden izmed njih je bil skupni sovražnik. Številne druge skupine so podtalno delovale. Čeprav so bile različnega prepričanja in so delovale po različnih poteh, so si bile zelo blizu, ker jim je bil cilj skupen: zrušenje fašizma.

Poudaril je dalje, da pomeni enotnost Slovencev okrepitev tudi italijanske demokracije, kakor tudi pomeni enotnost Italijanov korist za Slovence, ki brez enotnosti z italijanskimi demokrati ne bi imeli možnosti uspešn ga uveljavljanja svojih pravic. Kdor skuša razbiti to enotnost, izdaja slovenski in italijanski narod.

Omenil je nato spletke reakcije in škofa Santina, kateremu je neki slovenski duhovnik na vprašanje, ali je kdaj pozdravljal s stisnjeno pestjo, odgovoril: «Ekscelenca, nikoli nisem pozdravil s fašističnim pozdravom.»

Za tov. Gasparinijem je predstavnik Hrvatov STO-ja tov. Velič govoril o nečloveškem preganjanju Slovencev in Hrvatov po italijanskem fašizmu in imperializmu. Združili so se Slovenci in Hrvati in se skupno z italijanskimi antifašisti borili proti zatiralcu. In v tem odporu so padli bazoviški junaki, padel je istrski Hrvat Vladimir Gortan, ki je bil z njimi tesno povezan v isti organizaciji.

In te žrtve našega ljudstva niso bile zaman. Po trinajstih letih so Slovenci, Hrvati in italijanski antifašisti združeno vodili borbo proti italijanskemu fašizmu in nemškemu okupatorju. Leta 1945 so fašisti in imperialisti hoteli znova zasužnjiti naše ljudstvo, ki vodi sedaj skupno z italijanskimi antifašisti odločno borbo za uveljavljenje svojih pravic, demokracije in za neodvisnost na STO-ju.

V tej borbi pa nismo sami, je zaključil tov. Velič. Z nami so vse demokratične sile Italije, Francije, Anglije in vsega sveta, ki se borijo proti ostankom fašizma. Zato, tovariši, ostanimo enotni v Osvobodilni fronti pod zastavo SLAU in stopnjujmo našo borbo za demokracijo in pravo neodvisnost na STO-ju.

Slava bazoviškim junakom!

V imenu tržaškega odbora za neodvisnost je spregovoril g. Sporer, ki je omenil italijanski fašistični teror nad Slovenci in Hrvati, nad italijanskimi antifašisti ter poudaril, da so Bidovec, Miloš, Marušič in Valenčič naznačili pot za poznejšo osvobodilno borbo. To naj nam bo za opomin, da bomo do kraja vodili borbo do končnega iztrebljenja fašizma.

Združeni pevski zbori so zatem izvedli še ostali del programa in z občutkom zapeli vrsto borbenih pesmi pod vodstvom pevovodij tov. Draga Žerjala, Occerija, Franca Fabrisa, Vladka Švare, Vladimirja Lenardona in Sonje Mahničeve.

S tem je bila proslava zaključena in množica se je polagoma razhajala s trdnim sklepom v srcu, da bo čuvala in izvršila izročilo bazoviških mučenikov.

Trgovski nameščenci
odločno in strnjeno branijo svoje pravice

Stavka trgovskih nameščencev je bila tudi včeraj skoraj popolna. Mesto ima bolj mrtev videz in železni zastori so spuščeni.

Osrednji odbor za sindikalni sporazum je prevzel vodstvo stavke vseh strok trgovskih nameščencev in sporoča:

1.) Pojasnila, ki jih vsebuje poročilo zveze trgovcev, so tendenciozna in vsekakor ne odgovarjajo resnici. Stavko je svobodno in enoglasno napovedala skupščina nameščencev, in sicer na podlagi izčrpnega poročila sindikalnih predstavnikov o poteku pogajanj.

Med pogajanjem so poskušali sindikalni predstavniki na vse načine preprečiti, da bi se pogajanja razbila. Zaradi tega so pri najrazličnejših upravičenih zahtevah popustili in pristali na kompromisne rešitve. Pristali so tudi na to, da se bo vprašanje normativne pogodbe kasneje reševalo. Ta pogodba ima mnogo določb o odpravninah odpuščenim in onih, ki sami zapustijo službo. Pripadniki te stroke čakajo namreč že skoro eno leto, da bi se to vprašanje uredilo. Vseh teh žrtev delodajalci niso prav nič cenili in se s tem popuščanjem niso hoteli zadovoljiti. Za uradništvo, ki je zelo številčno, so nam hoteli vsiliti svoje mnenje. Ko pa se je ugotovil kriterij plačil za industrijo, tedaj so hoteli, da bi se pri tej stroki upoštevale le nekatere postavke teh plačil.

2.) Stroka je pričela z očitno borbo proti delodajalcem in OOSS, upoštevajoč načela pravičnosti in zmernosti, kar je bilo vedno značilno za sindikalne predstavnike, poziva vse delavstvo in vse konsumente, da izrazijo svojo solidarnost s stavkajočimi. To se najlaže manifestira s tem, da prebivalstvo ne kupuje v onih trgovinah, ki bi bile za časa stavke odprte.

3.) OOSS je nadalje odločen zagotoviti stavkajočim vse njihove pravice, tudi če bi moral taka zagotovila podpreti z nadaljnimi navodili o omejitvi sedanjega poslovnega časa trgovin z živili in tudi če bi bilo potrebno razširiti sindikalno akcijo.

4.) OOSS formalno objavlja, da ne bo polemiziral z zvezo delodajalcev. Ti so z dosedanjimi komunikeji žalili dostojanstvo sindikalnih organizacij in njih predstavnike. Sindikalni predstavniki ne morejo tolmačiti tega postopka drugače kot za poskus, s pomočjo katerega bi hoteli delodajalci zmanjšati moč te stroke in obenem želeli povzročiti dizorientacijo javnega mnenja. Vse to pa seveda izključno v njihovem interesu.

OOSS

Stavka v Tržiču

Delavstvo tržiških ladjedelnic je včeraj od 10. do 11. ure stavkalo. Stavkali so zaradi solidarnosti z varilci in uradništvom ladjedelnic, ki zahtevajo mezdna izboljšanja. Glavni vzrok pa je bil nezadovoljstvo delavstva, ki zahteva, da se izvedejo sindikalne volitve za notranjo tovarniško komisijo.

Ker bo tržaška okolica pripadla Italiji, imajo v Tržiču samo Delavsko zbornico, tj. sindikalno organizacijo italijanskega delavstva. Vendar pa dosedanji odbor. Delavske zbornice kljub novemu položaju ni razpisal novih volitev v notranje tovarniške odbore. Na ta nedemokratični način ščiti položaj dosedanjih članov odbora, ki se nikakor nočejo odpovedati svojim stolčkom.

Značilno

Zanimivo je vedeti, kateri izmed slovenskih duhovnikov bodo pri misijonu sodelovali. Z ozirom na dejstvo, da je škof Santin določil tudi slovenske pridige in da ima pri tem čisto politične namene, so se vsi narodno zavedni duhovniki v mestu odtegnili ali se vsaj držijo bolj «pri strani». Vneto pa ga propagandirajo duhovniki, ki so pribežali s Kranjskega, kamor so pristojni, kakor dr. Gr., A.G., J.G., I. T., se nočejo vrniti v svoje kraje in se krčevito držijo Trsta in škofa Santina, ki jih podpira. Zato tudi trobijo v njegov rog.

Bolj zanimivo pa je dejstvo, da je dal škof za pridigarje poklicati kranjske duhovnike, ki so pred narodno-osvobodilno vojsko zbežali in se sedaj potikajo po Italiji.

Naše ljudstvo pa, ki noče Santina, odklanja tudi njegove «darove», v kakršni koli obliki jih ponuja.

„Teden knjige in tiska"
v istrskem okrožju

Prihodnji teden od 8. do 15. septembra se bo vršil v okviru trimesečnega tekmovanja v Istri «teden knjige in tiska». Ta teden tiska in knjige ima namen poživiti zanimanje za tisk in lepo knjigo. Tiskana beseda je bila vedno vodnik in učitelj našemu ljudstvu, danes pa je prav tisk tisto orožje, s katerim oborožujemo široke ljudske množice, da jih sovražna propaganda ne more zapeljati.

Že za časa borbe sta nudile knjiga in časopis našim partizanom in aktivistom pouk, dvigala njihovo politično zavest in vero v zmago. Bataljonska, brigadna in divizijska glasila so bila polna člankov o borbi za tisti novi svet, ki ga danes v coni B gradimo in utrjujemo. Ob partizanskem časopisju se je dvigalo na tisoče kadrov, ki jih zasledimo na marsikaterem odgovornem mestu. Ko pa so se pojavile v partizanskih tehnikah in tiskarnah prve brošure in knjige, so naši borci prebirali Prešerna, Cankarja, Gregorčiča in Župančiča in marsikdo je šele v borbi pravilno spoznal in razumel besede velikih napovedovalcev borbe za svobodo.

V istrskem okrožju bodo razstave knjig in tiska po vseh večjih vaseh in centrih, Prosvetna društva bodo poskrbela za ložbene prostore in njihovo okrasitev. Mladina pa bo prodajala knjige in časopise. Vršili se bodo čitalniški večeri in predavanja o knjigi, literaturi, prosveti, o časopisju itd. Do oddaljenejših vasi bo zadnje dni tedna vozil kamion s knjigami, tako da si bo lahko vsakdo nabavil lepo knjigo. V samem Kopru bo razstava knjig v vseh večjih trgovinah, v glavni izložbi pa bodo knjige na razpolago tudi za prodajo.

S «tednom knjige in tiska» si bodo Slovenci in Italijani medsebojno lahko izmenjali misli o novi knjigi in njenem razvoju.

Zlasti pa bomo v tem tednu posvetili čim več pažnje širjenju dobrega tiska in še prav posebej bomo širili med naše ljudstvo tisto knjigo, ki govori o veliki borbi ljudskih množic za svobodo, napredek in demokracijo. Oboroženi z znanjem in vzgledi naših najboljših sinov, ki so nam kazali pot, bomo podrli vse barikade, s katerimi skuša reakcija ustaviti to zmagovito napredovanje delovnih množic.

V tednu knjige in tiska se bo Istra izkazala vredno velikih dogodkov, ki jih je že doživela, od kar so bataljoni IV. armije zmagovito porabili zadnje ostanke nacifašističnih hord. Napredna knjiga in časopis bosta v vsaki istrski hiši porok lepših dni ljudstvu, ki ljubi to zemljo, pesem in smeh, kot ljubi mir in svobodo.

Po zaslugi ES bo morala SILCEP povrniti škodo

Odločni nastop ES kmetijske stroke proti brezobzirnosti tvrdke SILCEP pri gradnji avtomobilske ceste Trst-Trbiž je zalegel. Tvrdka bo morala poravnati vso povzročeno škodo.

V ta namen je tvrdka «Autovie Venete» pooblastila ES kmetijske stroke, da zadevo uredi. Kmetije bodo najeli strokovnjaka, ki bo obenem z dvema njihovima pooblaščencema ugotovil vso škodo. Na posebnem sestanku so zainteresirani že izvolili dva pooblaščenca. Škodo pa bodo ocenjevali za vsakega poedinca posebej in za vsak primer posebej sestavili zapisnik.

Vse zapisnike bo nato prevzel ES kmetijske stroke, ki bo vodil z «Autovie Venete» pogajanja za povračilo škode. «Autovie Venete» oddaja namreč vsa cestna dela in bo.

Vsi prizadeti Lonjerci in Katinarci lahko dobijo vsa potrebna pojasnila pri ES kmetijske stroke v ul. Imbriani 5-I. tel. št. 93-710. iz kavcije, ki jo morajo poedine tvrdke položiti pri njej, sporazumno z ES kmetijske stroke plačala vso škodo.

RAZPRAVA JAVNIH DEL

Darovi-izraz ljubezni trdi odvetnik Poillucci

Včeraj ob 10. uri zjutraj se je razprava o škandalu javnih del nadaljevala. Prva priča, ki je pred nabito polno dvorano govoril, je bil jugoslovanski begunec in upravnik gradbenega podjetja «VEIA» Janko Svarc. Potem ko je povedal, katera javna dela je podjetje izvrševalo, je trdil, da so bili darovi, ki jih je on dajal Strukljevi, strogo zasebnega značaja, ker ni imel namena podkupovati pri dodelitvi javnih del. Zapisnike svojih zaslišavanj je v glavnem potrdil razen dveh izjem. Iz teh zapisnikov izvemo, da se je g. Švarc spoznal s Strukljevo v Firencah, od tod sta odpotovala v Turin, od koder ju je njuna pustolovska pot privedla v Trst. Čeprav je na sodišču priča trdil, da Slava Strukljeva ni mogla na noben način vplivati na Richardsona pri dodelitvi javnih del podjetju, je vendarle priznal, da ji je dajal darove naravnost bajne vrednosti.

Kaj je ugajalo Štrukljevi?

Med darovi, ki jih je Švarc dal Strukljevi so bili: za Miklavža kraznen plešč, vreden 180.000 lir, ob božiču prstan, vreden 160.000 lir, 100 zlatih napoleonov, potem 100 tisoč lir za letovanje in še posojilo v znesku 250.000 lir, ki ga ji je dal za njenega bolnega brata. Čeprav Švarc ni po poklicu gradbenik, temveč trgovec s stroji, sta z nekim prijateljem iz Zagreba ustanovila gradbeno podjetje, v katerega je on vložil svoj denar.

Na predsednikovo vprašanje, zakaj se je posvetil stavbarstvu, je Švarc odgovoril, da je tedaj pomislil, s katerim poklicem bi se največ zaslužilo. Končno je spreviden, da se v Trstu zasluži največ v stavbarski stroki, zaradi tega je tudi finansiral podjetje.

Za njim se je prikazal v sodni dvorani kot priča agent Pagnotta. Dobro rejeni gospod z zvečilnim gumijem v ustih, je s svojim običajnim počasnim govorjenjem potrjeval verodostojnost zapisnikov z izjavami obtožencev, katere je on zaslišal. Med temi zapisniki je bila izjava obtoženke Hübnerjeve. Tudi ta obtoženka je precej zaslužila med svojim službovanjem na uradu za javna dela. Tvrdka Giungi ji je darovala 1 milijon lir, SICELP 700 tisoč lir, ker je pripomogla, da je urad za javna dela prepustil tvrdko kot ponudnika pri licitaciji javnih del. Tvrdka Breiter ji je darovala 2 milijona lir, lesni trgovec Toros ji je dal 2 milijona lir. Vse te denarne zneske pa sta si z majorjem Squireom delila na polovico. Sam Squire ji je daroval radijski aparat, budilko in 30.000 lir. Odvetnik Poillucci je Pagnotti zastavil nekaj vprašanj, s katerimi je skušal dokazati, da je bila Hübnerjeva zaslišana ponoči in da je bila tako prisiljena marsikaj izpovedati, posebno pa, ker so ji med zaslišavanjem omenili, da je tudi njena mati aretirana. Priča Pagnotta pa je ta vprašanja popravil in dodal, da je bila njena mati zaradi tega aretirana, ker so pri njej obtoženci shranili svoje dragocenosti. Prav tako je gospod Poillucci hotel dokazati, da je bilo med pričo in obtoženko ljubavno razmerje. Agent Pagnotta pa o tem ni vedel ničesar povedati.

Nato je sodišče prebralo izjave majorja Squireja, ki jih je dal na zaslišavanju.

«Darovi» so italijanski običaj

Iz zapisnika je razvidno, da je Squire o nerednostih na uradu za javna dela obvestil majorja Richardsona. Ta pa ga je pomiril, naj si tega ne jemlje k srcu, češ da je to navaden italijanski običaj. V glavnem pa zapisnik ponavlja vse to, kar je zapisano v zapisniku Hübnerjeve. Po čitanju tega zapisnika je pričal bivši major Squire. Kot zavezniški častnik je Richardsonov namestnik je imel pravico, da je v odsotnosti načelnika urada podpisoval dodelitve javnih del v znesku do 1 milijona lir. Ker je bil gospod Squire načelnik oddelka za dodelitev gradbenega materiala podjetjem, je na tožilčeva vprašanja razlagal, na kakšen način so podjetja lahko dobivala gradbeni material, za katerega so zaprosila. Prav tako je priča zanikal, da bi Hübnerjeva lahko vplivala na podjetnike, ki so prihajali v njegov urad. Od Hübnerjeve ni po njegovih izjavah nikoli zahteval, naj mu daje polovico nagrad, ki so ji jih dajali podjetniki. Squire je prav tako skušal zmanjševati krivdo Hübnerjeve z izjavami, da se ni zanimal, od kod prihaja denar, ki ga je Hübnerjeva z njim delila.

Tudi predsedniku že preseda angleščina odv. Cavalierija

Na popoldanski razpravi je nadaljeval s svojim pričevanjem g. Squire. Zopet so se tožilčeva vprašanja vrtela okrog vprašanja, kdo je lahko podpisoval nakazila za dodelitev gradbenega materiala. Odvetnik Cavalieri, ki na sodišču govori angleški, je za svojega klienta ing. Rappa postavil priči nekaj vprašanj v angleščini. Predsednik sodišča pa mu je svetoval, naj vprašuje v italijanščini, da ga bodo lahko tudi drugi razumeli. Tudi gospoda Squirea, ki je omenil, da ga je britansko vojaško sodišče obsodilo zaradi sodelovanja pri podkupovanju, čeprav ni oškodoval ZVU, je major Bayliss zavrnil s pripombo, da je to strogo obsojenčevo mnenje. Podoben odgovor je dobil odvetnik Poillucci, ki je s svojimi vprašanji, ki jih je stavil pričam, skušal dokazati, da so obtožencem dajali podjetniki denar le iz ljubezenskih razlogov. Predsednik Bayliss je odvetnika prosil, naj ne stavlja takih vprašanj, iz katerih naj bi sodišče dobilo vtis, da so vsi gradbeni podjetniki v Trstu bili ljubimci prisotnih obtoženk.

Sodišče je še prebralo izjavo trgovca Torosa, ki je Hübnerjevi dal 400 do 500.000 lir. Pri njem je Hübnerjeva imela naložnih 4 milijone 800.000 lir. Po čitanju tega zapisnika, je sodišče razpravo odgodilo na danes zjutraj ob 10.

FIZKULTURA

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Poraz Lj. Ponziane v Skoplju. Najvažnejša tekma med Dinamom in Rdečo zvezdo se je končala neodločeno. Torpedu uspelo iztrgati Partizanu 1 točko

Enajstorica Lj. Ponziane, ki je v nedeljo gostovala v daljnem Skoplju, je doživela že drug hud poraz. Visokega poraza je kriva ožja obramba, ki je popolnoma odpovedala, kar se najbolje vidi iz rezultata.

V najvažnejši tekmi IV. kola sta se v Beogradu pomerili enajstorici Rdeče zvezde in zagrebškega Dinama. Po odločni igri, ki je navdušila 30.000 glavo množico, sta se razšli z neodločenim rezultatom. S tem je ostalo vprašanje jesenskega prvaka še vedno odprto.

Za presnečenje tega kola je poskrbel sarajevski Torpedo, ki je sredi Beograda odvzel lanskoletnemu prvaku Partizanu 1 točko. Splitski Hajduk je na domačem igrišču premagal subotiškega Spartaka, Lokomotiva pa je odpravila beograjskega Metalca.

Rezultati: Vardar-Ponziana 6:3; Dinamo-Rdeča zvezda 1:1; Partizan-Torpedo 3:3; Hajduk-Spartak 2:0; Lokomotiva-Metalac 2:1.

Kvalifikacijska lestvica

Dinamo	4	3	1	0	15	4	7
Hajduk	4	3	0	1	9	3	6
Rdeča zvezda	4	2	2	0	8	3	6
Lokomotiva	4	2	1	1	8	7	5
Partizan	4	1	2	1	8	6	4
Metalac	4	1	2	1	2	2	4
Vardar	4	1	1	2	8	11	3
Lj. Ponziana	4	1	1	2	5	12	3
Torpedo	4	0	2	2	4	11	2
Spartak	4	0	0	4	1	11	0

F. D. Barkovlje si je osvojilo Frausinov pokal

V nedeljo dopoldne so bile v plavalnem bazenu «Cedas» v Barkovljah pravalne tekme za Frausinov pokal. Ker se lanskoletni zmagovalec F. D. Frausin letošnjih tekem ni udeležil, se je razvila glavna borba med F. D. Barkovljami in F. D. Elettro, v kateri so zmagali Barkovljani in si tako priborili za eno leto lep pokal. Rezultati so:

400 m prosto: 1 Dolenc (Barkovlje) 6.20.2; 2. Bubnik (Barkovlje) 6.39.

100 m prosto: 1. Dolenc (Bark.) 1.13; 2. Terroni (Eletra) 1.15.4; 3. Porro (Elet.); 4. Svagelj (Bark.)

200 m prsno: 1. Persi (Bark) 3.24.8; 2. Predonzani (Eletra); 3. Starc (Bark.); 4. Portoleone (Eletra).

100 m hrbtno: 1. Černigoj (Bark.) 1.41.3; 2. Pertot (Bark.); 3. Buffolo; 4. Terroni (oba Eletra).

Štafeta 4x200 m: 1. Barkovlje; 2. Eletra.

Skupina B: 50 m prosto: 1. Svagelj 36.9. *50 m hrbtno:* 1. Starc 53.9; *50 m prsno:* 1. Pertot Jurij 44.1.

Balkanske igre v lahki atletiki v Bukarešti

V petek popoldne je bila v Bukarešti svečana otvoritev balkanskih iger v lahki atletiki, pri katerih sodelujejo tudi tržaški lahkoatleti in atletinje. Prv. dan se je vodila glavna borba med Madžarsko in Jugoslavijo, katero je prva s tremi točkami odločila v svojo korist. Po prvem dnevu vodi Madžarska 78 točk, pred Jugoslavijo 75 točk, Romunijo 49 točk, Bolgarijo 13 točk in Albanijo 4 točke. Podrobne rezultate bomo prinesli v jutrišnji številki.

Sporočilo tekmovalcem za fizkulturni znak

Sporočamo vsem tekmovalcem za fizkulturni znak, posebno onim ki so se prijavili avgusta meseca, da je rok tekmovanja podaljšan do 1.11.1947. Zato okrajni center za fizkulturni znak v Ajdovščini daje še nadalje na razpolago tekmovalcem za polaganje norm instruktorja ter vse potrebno telovadno orodje na igrišču F. D. v Ajdovščini vsak večer od 5. do 7. ure.

V torek 9. t. m. bodo prvi treningi. Tekmovalci naj se zglasijo na sedežu okrajnega fizkulturnega odbora, Gregorčičeva ul. 16.

Vabljeni so tudi mladinci in mladinke, ki so se vrnili s proge in niso izpolnili vseh norm, da se jim omogoči nadaljne tekmovanje.

DNEVNA KRONIKA

Težka nesreča na bazoviški cesti
1 mrtev in 2 ranjena

V nedeljo zvečer je prišlo na bazoviški cesti, na ovinku pri Faccanoniju do težke nesreče, ki je zahtevala smrtno žrtev. Neznani avto je podrl 59-letnega mizarja Alojzija Luna i ul. Giulia 156, 42-letnega Matevža Božiča iz ul. Fonderia 5 in 10-letnega Lina Žerjala s Skoljeta 197. Poklicani rešilni avto je takoj odpeljal vse tri v bolnico. Težko ranjeni Lun je umrl že med prevozom v bolnico. Ostala dva sta bila le laže ranjena in bosta zapustila bolnico v 15 dneh. Pri nesreči je bila pričujoča tudi Žerjalova teta Karla Gruber, ki je edina priča nesrečnega dogodka. Poškodovana Božič in Žerjal se namreč ničesar ne spominjata.

Nesreča pri delu

Pri delih na cesti blizu Proseka je zašel med dva vozička delavec Nikolaj Prašelj s Kontovela 39. Ker se ni mogel pravočasno umakniti, sta mu vozička zlomila desno nogo. Zdraviti se bo moral 4 tedne.

S kamenjem nad avto SP.

V nedeljo popoldne je napadla skupina neznancev blizu Sv. Ivana pri Devinu avto z znakom SP. Med potniki je bila v avtomobilu tudi bolna ženska. Po tem «junaštvu» so jo neznanci popihali.

Podel napad na bivšega partizana

Tov. Modic Joco z Opčin, ul. Nazionale 17, je v nedeljo zvečer okoli 21. ure šel po cesti proti Repentaboru. V istem času sta privozila po cesti z motornim kolesom dva neznanca, ki sta se ustavila in ga nenadno napadla z nožem. Ker sta se ustrašila hrupa prihajajočih ljudi, sta jo naglo odkurila. Tov. Modic ima le lahko prasko od noža.

Policija zaprla bar «Colorado»

Noč za nočjo so morali poslušati vpitje in razgrajanje lahkoživcev stanovalci okoli bara «Colorado». Po številnih pritožbah se je slednjič policija le zganila in po odredbi za mir in tišino v mestu zaprla v soboto lokal za nedoločen čas.

Festival v Pragi

VLADIMIR BARTOL — 10

Med njimi je bil prav majhen Makedonček, ki je bil ves rdeč v obraz, ko sem jih spraševal, kam da se nocoj odpravljajo. Pokazali so mi nanj in rekli, da bo igral na piščalko. Drugega so mi pokazali, ki bo tolkel na boben in tretjega, ki bo vodil ples, makedonsko «horo». Vsem so žarela lica in se svetile oči.

Tisti večer nam bo ostal v neizbrisnem spominu. Čudovita je bila umetnost izvajalcev «moreske» plesa v orožju z otoka Korčule. Prekrasen je bil tudi nastop pevskega zbora «Lole Ribarja». Toda o vsem tem so časopisi že veliko pisali. Jaz pa sem imel oči predvsem za svoje Mak donce. Tisti skromni fantje, seljaki, ki sem jih videl, ko sem prihajal v naše domovanje, zmerom doma in se mi je zdelo, da jih je nekako sram pokazati se v mestu v svojih pomošenih oblekah ali pa se tudi niso prav znašli v velikem mestu, so tisti večer pokazali nekaj tako pretresljivo lepega, ko so na odru zaplesali svoje «horo», da smo bili gledalci kakor onemeli. Vsaka kretnja, vsak pregib noge in roke, vse je bilo tako dovršeno in naravno ob temnih udarcih bobna in ob preprostih zvokih piščali, da se mi je naenkrat posvetil ves pomen narodne, ljudske umetnosti. Na dnu ljudstva spijo zakladi stare kulturne usedline, ki jih je treba dvigniti. Spomnil sem se na Jakova Gotovca in njegovega «Era z onega sveta», čigar moč tiči prav v črpanju iz tega ljudskega bogastva.

Tisto noč sem se vrnil kakor po navadi pozno domov. Toda ni se mi dalo spati. Misel mi je bila budna, jasna in ostra kot rezilo. Ležal sem vznak, z obrazom obrnjen od okna stran. Pred menoj je bila stena in na njej so se od časa do časa odražali prebliski avtomobilskih luči. Poleg mene je spalo nekaj mojih tovarišev, tržaških Italijanov. Nekaj postelj naprej so spali nekateri člani delegacije iz Italije. A tam za mojim hrbtom, na levo in na desno, so spali moji Makedonci. Nisem se trudil zaspati in čutil sem se svežega in čilega, da bi bil ostal lahko vso noč po koncu. Spomnil sem se takrat na mnoge noči za časa okupacije, ko sem prav tako buden ležal v Ljubljani na svoji postelji, prisluškoval hupam avtomobilov in vznemirjen pričakoval, kdaj in ali pridejo pome. Takrat so bili okupatorji Italijani. Nekoč so bili dan prej postreljali veliko število talcev in nad vsem městom je ležala grozotna mora fašističnega zločina. Takrat sem si rekel: «Ne, tega ne moremo in ne bomo nikoli odpustili temu narodu!» In zdaj sem ležal sredi svojih italijanskih tovarišem iz Trsta in sredi italijanske delegacije. Prav prejšnji večer je bil rekel neki njen član, ko se je neka tuja delegacija precej nasilno vedla proti nekaterim našim tovarišem in jo je neki tolmač zaradi tega pošteno nahrulil, češ, kaj boljšega od nje tudi ni bilo pričakovati: «Ne sme se zaradi surovosti nekaterih obsoditi ves narod.» Ta Italijan, ki je bil to izrekel, je bil na videz povsem neznaten, preprost mlad mož in moram priznati, da prihodnji dan niti nisem vedel natančno, kateri izmed naših sobnih tovarišev je bil. Toda njegove besede so se mi globoko vtisnile v spomin.

In ko sem tako tisto noč ležal in strmel jasnih misli v steno nasproti sebi, na kateri so se od časa do časa zasvetlikali odsevi žarometov, je v mojem srcu zazvenela kakor na tenki vibrirajoči struni neizrekljiva ljubezen. Ležal sem nepremično, nisem se ganil, toda vdelo se mi je, da hodim od enega do drugega teh mladih ljudi, ki so se nemirno premetavali na posteljah in rahlo hropeli, in ga božam po laseh. Spomnil sem se na stavek iz Bismarckovih zapiskov: «Celo noč sem sovražil (Francoze namreč). A jaz sem celo tisto noč ljubil te ljudi iz vsega srca in nisem zaspal prav do jutra, ko je bil že svetel dan. V mislih sem hodil s temi mladimi Makedonci po njihovih pašnikih in se čutil enega izmed njih. In sem hodil z Italijani po delavskih četrtih Milana in Torina in se spet čutil enega izmed njih. In spet sem hodil s temi svojimi tržaškimi fanti, s temi mulci, ki so mi napravili marsikatero preglavico, in sem bil spet eden izmed njih.

(Se nadaljuje).

KOLEDAR

Torek 9. septembra
Serafina, Marij
Sonce vzhaja ob 6.34, zahaja ob 19.26. Dolžina dneva 12.52.
Jutri 10. septembra
Nikolaj, Rakita

Spominski dnevi

1921: *so italijanski šovinisti požgali Narodni dom v Barkovljah.*
1943: *je nemška vojska zasedla Ljubljano.*

Ako je na malo mašo lepo, potem bo dva meseca suho.

Preskrba

Delitev mleka. Z današnjim dnem se je pričela delitev mleka za otroke od 0 do 1 leta in bolnike, ki prejmejo 2 škatli sladkanega kondenziranega mleka na odrezek 1 do 15 dodatne nakaznice ter za delavce, ki so izpostavljeni strupenim plinom na odrezek I in II. Delavci naj dvignejo mleko pri tvrdki Oreste Canetto, ul. Giustiniano 8. Delitev se zaključi 15. t. m.

CENE NA ŽIVILSKEM TRGU
TRST 8. septembra

Živila kg	Cene na debelo lir	Cene na drobno lir
Krompir ...	36-38	38-48
Solata	70-100	80-140
Bučke ...	60-80	70-110
Kumarice ...	60-80	65-90
Stročji fižol .	130-150	140-170
Sveži fižol .	140	150-160
Radič	80-100	90-160
Paradižniki	30-35	36-48
Melancane	40-60	45-72
Paprika ..	40-50	48-70
Zelje (vrzote)	60	60-72
Cebula	40-45	48-52
Breskve ..	60-100	88-140
Hruške	60-80	40-110
Jabolka	15-20	20-88
Češplje	40-45	42-60
Grozdje ...	60-80	70-140
Smokve	40-50	45-65
Melone ..	30	40
Limone .	90-110	100-140
Lubenice ...	15-25	20-30
Jajca (kom.)	39-40	39-42

Enotni sindikati

Urad za tisk. V četrtek 11. t. m. ob 17.30 bo sestanek referentov tiska ES za težko in strojno industrijo v ul. Monfort 3. Zaradi važnosti sestanka pridite vsi.

Sindikat prevoznikov. Danes ob 19. uri bo seja upravnega odbora v ul. Zonta 2.

OSS kemijske stroke. Danes ob 18. uri bo seja v ul. Imbriani 5.

Mestni odbor se sestane danes ob 19.30 uri v ul. Imbriani 5.

Prosvetno društvo «S. Jenka»

opozarja svoje članstvo na današnji občni zbor, ki bo ob 20.30 uri pri Kraljiču.

Pevski zbor Z. P. P.

obvešča pevce, da bo v četrtek 11. t. m. ob 19.30 uri redna pevska vaja v dvorani kulturnega krožka Kraljič (Dom pristaniških delavcev). Udeležba in točnost obvezni.

Pripravljalni odbor

za proslavo obletnice ustanovitve XIX. slovenske narodno osvobodilne udarne brigade Srečka Kosovela vabi na sestanek, ki se bo vršil na sedežu ZPP, ul. Corso 19 dne 11. t. m. ob 14. uri, sledeče tovariše: Ukmarja Draga (Bojana), Jamnika (Zveza invalidov - Ajdovščina), Budo Franca, tajnika al. predsednika ZPP okraj Komen, Skalo Stanka (Kobdilje).

Plače ladijskih moštev

Z veljavnostjo od 1. januarja 1947 se zviša na štirikratni znesek mesečna plača moštva, ki je uslužbeno na jadrnicah, jadrnicah s pomožnim motorjem, motornih jadrnicah in motornih ribiških ladjah.

Povprečna dnevna plača je ena tridesetinka mesečne plače.

Znesek za prehrano v gotovini se zviša za štirikrat po osnovi, ki je določena za vsak «pomorski okraj».

Ta odlok je stopil v veljavo 6. septembra 1947.

Popravek o šoferskih izpitih

V obvestilu z dne 3. t. m., ki se nanaša na šoferske izpite v Ajdovščini, izdanem od okrajne uprave narodne milice za Goriško, so nastale neke pomote, ki jih popravljamo.

Šoferski izpiti bodo dne 9. septembra ob 8. uri, ne pa 5. t. m.

Dve sliki ki ju je treba predložiti, naj bosta velikosti 4x6½.

Preklic

BIZJAK por. VOVK je izgubila osebno izkaznico, ki jo je izstavil odsek za notranjo upravo okraja Gorica. S tem jo preklicuje.

DAROVI IN PRISPEV